

РЕШЕНИЕ № 507

гр. София, 29 февруари 2012 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД на **РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**, Второ наказателно отделение в публично заседание на двадесет и първи ноември през две хиляди и единадесета година в състав :

ПРЕДСЕДАТЕЛ: САВКА СТОЯНОВА

ЧЛЕНОВЕ: 1. ЛИДИЯ СТОЯНОВА

2. ЖАНИНА НАЧЕВА

при секретаря Н. Цекова

в присъствието на прокурора Лаков

изслуша докладваното от съдия Ж. Начева

наказателно дело № 2138 по описа за 2011 г.

и за да се произнесе, взе предвид следното:

Касационното производство е образувано по жалба на защитника на подсъдимия Р. М. М. и жалба на защитника на подсъдимия Р. Ш. М. против присъда № 93 от 22.06.2011 г. на Софийския апелативен съд по в. н. о. х. д. № П 43/2011 г.

В жалбата на защитника на подсъдимия Р. М. М. са отбелязани всички касационни основания по чл. 348, ал. 1, т.1-3 НПК. Нарушението на материалния закон се поддържа с доводи, че длъжностното лице е поискало, провокирало е и фактически е изнудвало подсъдимия да му обещае подкуп. Алтернативно се представя тезата за малозначителност на деянието по смисъла на чл. 9, ал. 2 НК. Подробно са развити съображения и за съществено процесуално нарушение поради недостатъци на обвинителния акт, неоснователно отхвърлени доказателствени искания, нарушение на забраната по чл. 177 НПК, превратно тълкуване на доказателствата, липсата на мотиви и отговор на доводите, което е довело до ограничаване на правото на защита. Твърди се и явна несправедливост на наложеното наказание. Направено е искане за отмяна на присъдата и оправдаване на подсъдимия или връщане на делото за ново разглеждане.

Жалбата на защитника на подсъдимия Р. Ш. М. почива на касационното основание по чл. 348, ал. 1, т. 2 НПК. Подкрепено е с пространна аргументация, че съдът е нарушил изискванията на чл. 339, ал. 3 вр чл. 305, ал. 3 НПК, като не е посочил установените обстоятелства. Не е обсъдил всички доказателствени материали, не е изследвал съществените противоречия и не е дал отговор на доводи с решаващо значение, наведени от подсъдимия и неговия защитник. Иска се отмяна на присъдата и връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на Софийския апелативен съд.

В съдебно заседание всеки от защитниците поддържа жалбата и акцентира върху основните оплаквания, залегнали в нея.

Представителят на Върховна касационна прокуратура дава заключение, че жалбите са неоснователни, поради което присъдата трябва да бъде оставена в сила.

Върховният касационен съд, след като обсъди доводите в жалбите, устно развитите съображения в открито съдебно заседание и извърши проверка на атакувания съдебен акт в пределите по чл. 347 ал. 1 от НПК, намери следното:

С присъда № 93 от 22.06.2011 г. по в. н. о. х. д. № П 43/2011 г. Софийският апелативен съд е отменил изцяло оправдателната присъда от 30.06.2010 г. по н. о. х. д. № С-193/2010 г. на Софийския градски съд. Признал е подсъдимия Р. М. М. за виновен в това, за времето от 8.06.2009 г. до 11.06.2009 г. в гр.С. като извършител, при условията на продължавано престъпление, включващо две деяния, от които първото при съучастие с подсъдимия Р. Ш. М. - помагач, да е предложил и обещал дар (парични суми в размер на 50 000 лева и 100 000 лева) на длъжностно лице, заемашо отговорно служебно положение – М. С. Д., изпълнителен директор на Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури, за да извърши действие по служба, поради което и на основание чл. 304а вр. чл. 304, ал. 1 вр. чл. 20, ал. 2 вр. чл. 26, ал. 1 и чл. 54 НК е наложил наказание от три години лишаване от свобода, с отложено изпълнение за срок от пет години, на основание чл. 66, ал. 1 НК, както и наказание глоба в размер на пет хиляди лева.

С новата присъда Софийският апелативен съд е признал подсъдимия Р. Ш. М. за виновен в това, че за периода от м. май 2009 г. до 8.06.2009 г. в гр.С., в съучастие, като помагач, с подсъдимия Р. М. М. – извършител, умишлено е улеснил извършването на престъплението подкуп на 8.06.2009 г. от подсъдимия М., който е предложил и обещал на длъжностното лице М. С. Д., заемаш отговорно служебно положение, парична сума в размер на 50 000 лева, за да извърши действие по служба, поради което и на основание 304а вр. чл. 304, ал. 1 вр. чл. 20, ал. 4 и чл. 54 НК е наложил наказание от две години лишаване от свобода с отложено изпълнение за срок от четири години, на основание чл. 66, ал. 1 НК, и наказание глоба в размер на три хиляди лева.

Жалбите на защитниците на подсъдимите с доводи за допуснати съществени процесуални нарушения, са ОСНОВАТЕЛНИ.

От гледна точка на касационното основание по чл. 348, ал. 1, т. 2 НПК са представени няколко групи съображения, част от които обаче са неприемливи. Д. на защитника на подсъдимия М. за недостатъци в обвинителния акт е бил наведен и ефективно изследван от въззивния съд. Формулиран по сходен начин в касационната жалба, той следва да бъде отхвърлен със същите съображения, с които законосъобразно се е мотивирал Софийският апелативен съд. Неоснователно е оплакването и за произволен отказ да се удовлетвори доказателствени искания. Въззивният съд е приел, че обстоятелствата, за чието изясняване тези искания са били направени, стоят извън предмета на доказване. Следователно отказът на съда не е резултат от произволно усмотрение, а надлежно аргументиран и изведен от материалите по делото.

Защитниците изтъкват съществено процесуално нарушение на правилата по чл. 305 от НПК, които по силата на чл. 339, ал. 3 НПК са валидни при постановяване на нова присъда от въззивния съд. Аргументите в този аспект са основателни и следва да бъдат уважени.

Софийският апелативен съд, след като не е приел фактическите констатации и правните съображения на първоинстанционния съд, е бил длъжен стриктно да изпълни задължителните изисквания към съдържанието на мотивите, указани в чл. 305, ал. 3 НПК.

Задължението за мотивираност на съдебния акт е основно задължение както по отношение на фактите, така и по отношение на правните въпроси, поставени за разрешаване по делото. По правило мотивите са средство, предоставено на страните да разберат решението на съда, а на касационната инстанция – да упражни контролните си правомощия. Върховният касационен съд е обвързан от фактите и само когато пълно, точно и ясно са посочени от съда по същество, може ефективно да провери правната им квалификация.

От мотивите на Софийския апелативен съд се установява последователно изложение единствено на фактите, свързани с длъжността на св. Д., познанството на подсъдимия М. с подсъдимия М. и със св. Д., развитието на процедурата по възлагане и прекратяване на поръчката за доставка на катери, както и процесът на последващо обжалване. Напълно изолирани фактически заключения могат да се открият при анализа и оценката на доказателствените материали, които обаче не позволяват да се разбере нито възприетата в цялост фактология, нито да се проследи хронологичната последователност, в която са протекли основните моменти от инкриминираните по делото събития. За сметка на това, абсолютно ненужно са възпроизведени обясненията на подсъдимите и свидетелските показания, които пораждат основателни възражения за необсъждане в цялост на гласните доказателствени средства. В мотивите липсват съображения защо въззивният съд е изключил част от съобщените факти и обстоятелства. На този пропуск се позовават и двамата жалбоподатели.

Защитниците изтъкват поредица от доводи за избирателен подход на съда при обсъждане на материалите по делото, игнориране на важни доказателства, пристрастие към тезата на прокурора и обвинителните доказателства, поради което считат, че изводите за виновност са били изведени в нарушение на принципа за формиране на вътрешното убеждение, за разкриване на обективната истина и правото на защита на подсъдимите.

Възраженията се свързват и с отказа на Софийския апелативен съд да обсъжда почерковите експертизи.

Принципът, въведен в чл. 14 НПК изисква свободното вътрешно убеждение на съда да бъде основано върху обсъждането на всички събрани и проверени по делото доказателства. В съответствие с посочения принцип и чл. 107, ал. 5 НПК въззивният съд е бил длъжен внимателно да анализира и да провери приложените експертизи, чийто обект на специализирано изследване са станали веществени доказателства, инкорпорирани към материалите по делото. Вещите лица са извършили предписаните им изследвания и са съставили писмени заключения, в които са изложили достигнатия резултат – невъзможност за експертна идентификация на почерка при сравнително изследване с почерка на всеки един от подсъдимите. Затова, когато за оценката на един факт от предмета на доказване се изискват специалните знания на експерти в съответната научна област, поради което по делото са били назначени и изслушани множество експертизи, съдът е следвало да анализира експертизите, да прецени какво е тяхното значение и да посочи поставя ли експертните изводи в основата на своето решение. Необсъждането на експертизите, довело до необсъждане на веществените доказателства, с аргумента, че те не подкрепят обвинителната теза, е проява на едностранчив подход. Това се отразява и върху преценката на гласните доказателствени източници по релевантния и спорен въпрос дали подсъдимите са написали съответния текст, доколкото от резултата на експертното изследване очевидно зависи и прецизното изясняване на съществените противоречия между показанията на св. Д. и обясненията на подсъдимите, респективно оценката на съда за достоверност на доказателствените средства.

На практика Софийският апелативен съд се е противопоставил на мнението на експертите за невъзможност при специализирано сравнително изследване да се установи тъждество между почерка на лицето, изписало текста в горния десен ъгъл върху гърба на визитната картичка и почерка на подсъдимия М. (също както и на св. Д.). Приел е за несъмнено установено, че именно подсъдимият М. е написал цифровия и буквен текст, въпреки отсъствието на специални познания сам да направи фактическия извод. Вярно е, че експертизата е предназначена да подпомогне съда, който при формиране на вътрешното си убеждение е независим от експертното мнение. Когато обаче откаже да възприеме изцяло или частично изводите на експертите, съдът е длъжен да се мотивира съобразно изискванията на чл. 154, ал. 2 НПК. Съображения защо не кредитира експертизите в мотивите на въззивния съд няма.

По същата линия на разсъждения трябва да се отбележи, че Софийският апелативен съд е преиначил версията на св. Д. (п. 20 от мотивите), произволно интерпретирайки свидетелската информация за конкретните факти при срещата му в ИАРА с подсъдимия Р. Ш. М.. Отразено в мотивите, че подсъдимият М. е дал бележка, на която било написано петдесет хиляди лева също не отговаря на действителното съдържание на свидетелските показания, според които подсъдимият М. бил написал на листче „50 х. лв“.

Върховният касационен съд констатира и неточности при цитираните от съда думи на подсъдимия М. (на л. 19 и на л. 22 от мотивите) и тези, които се откриват в протокола за вещественото доказателствено средство, получено при използване на специално разузнавателно средство от 11.06.2009 г. - въззивният съд некоректно или е добавял, или е пропускал отделни думи. Съдът по същество сам преценява смисъла на направените изявления, но е длъжен да ги съобразява такива, каквито те са закрепени в протокола за съответното действие. Интерпретацията на данните от вещественото доказателствено средство, с които въззивният съд е свързал деянието на подсъдимия М., се ограничава до най-общото твърдение за това подсъдимият М. да е казал на св. Д., че подсъдимият М. знае за предложението подкуп, както и пресъздаване (макар и неточно) на репликата на подсъдимия М.. При това положение защитникът уместно възразява, че само по себе си знанието нито изчерпва съдържанието на прекия умисъл, нито може да подкрепи констатация за съучастие на подсъдимия М. в извършеното престъпление, нито означава съответствие на казаното с обективната истина, която в рамките на процеса съдът е длъжен да установява въз основа на целия обем от доказателствени източници. Поначало от мотивите изобщо не личи съдът обстойно да се е занимавал с фактическия въпрос за умисъла на подсъдимия Р. Ш. М. в контекста на обвинението за помагаческа дейност, съществуването или не на общност на умисъла. Няма никакви съображения в какви точно действия съдът счита, че се е изразило участието на всеки от подсъдимите, кои факти, изведени от доказателствата, покриват съставомерните признаци на престъплението, включително кои от фактите характеризират предлагане и кои обещание на подкуп от

подсъдимия М. и защо съдът приема, че при всяко от инкриминираните деяния са били осъществени и двете форми на изпълнение.

Въззивният съд е боравил с общи фрази и теоретични разсъждения за съучастието, буквално пресъздаване на текстове от НК (чл. 20, ал. 4 НК, прекия умисъл по чл. 11, ал. 2 НК) и езиково изследване на думите на закона относно формите на изпълнителното деяние – предложение и обещание на подкуп от състава на престъплението по чл. 304а НК, но без да бъдат прецизирани конкретните факти и обстоятелствата, които установяват неговото приложение. Неизпълненото задължение по чл. 305 НПК на въззивния съд да изложи фактическите и правни съображения, довели до осъждането на подсъдимите прави напълно невъзможна касационната проверка на присъдата за законосъобразност. Върховният касационен съд многократно е подчертавал, че недостатъчните и неясни мотиви покриват съдържанието на съществено процесуално нарушение по чл. 348, ал. 3, т. 2 НПК – липса на мотиви, а това може да има като единствена и безусловна последица отмяна на присъдата и връщане на делото за ново разглеждане.

По изложените съображения Върховният касационен съд, на основание чл. 354, ал. 1, т. 4 НПК

РЕШИ:

ОТМЕНЯ присъда № 93 от 22.06.2011 г. на Софийския апелативен съд по в. н. о. х. д. № П 43/2011 г. и връща делото за ново разглеждане от друг съдебен състав на Софийския апелативен съд от съдебно заседание.

Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: [подпис]

ЧЛЕНОВЕ: 1. [подпис]

2. [подпис]